

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-575/18 P

**Republika Czeska
przeciwko
Komisji Europejskiej**

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 9 lipca 2020 r.

Odwołanie – Zasoby własne Unii Europejskiej – Odpowiedzialność finansowa państw członkowskich – Wniosek o zwolnienie z udostępnienia zasobów własnych – Skarga o stwierdzenie nieważności – Dopuszczalność – Pismo Komisji Europejskiej – Pojęcie „aktu zaskarżalnego” – Artykuł 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Skuteczna ochrona sądowa – Skarga oparta na bezpodstawnym wzbogaceniu Unii

1. *Skarga o stwierdzenie nieważności – Akty podlegające zaskarżeniu – Pojęcie – Akty wywołujące wiążące skutki prawne – Pismo Komisji w sposób nieformalny wzywające państwo członkowskie do przekazania do dyspozycji budżetu Unii tradycyjnych zasobów własnych – Wyłączenie*
(art. 263 TFUE; rozporządzenie Rady nr 1150/2000; decyzja Rady 2007/436)

(zob. pkt 46–48)

2. *Skarga o stwierdzenie nieważności – Akty podlegające zaskarżeniu – Pojęcie – Akty wywołujące wiążące skutki prawne – Możliwość wykluczenia zastosowania tego warunku przez powołanie się na prawo do skutecznej ochrony sądowej – Brak*
(art. 263 akapit czwarty TFUE; Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 47)

(zob. pkt 52, 53)

3. *Skarga o stwierdzenie nieważności – Akty podlegające zaskarżeniu – Akty wywołujące wiążące skutki prawne – Pismo Komisji w sposób nieformalny wzywające państwo członkowskie do przekazania do dyspozycji budżetu Unii tradycyjnych zasobów własnych – Wyznaczenie w piśmie terminu udostępnienia zasobów własnych Unii pod rygorem zapłaty odsetek za zwłokę – Wywołanie skutków prawnych – Brak*
(art. 263 TFUE; rozporządzenie Rady nr 1150/2000, art. 9 ust. 1, art. 11)

(zob. pkt 54)

4. *Skarga o stwierdzenie nieważności – Skarga na pismo Komisji w sposób nieformalny wzywające państwo członkowskie do przekazania do dyspozycji budżetu Unii tradycyjnych*

zasobów własnych – Kontrola zasadności obowiązku udostępnienia przez państwo członkowskie tych zasobów – Naruszenie systemu zasobów własnych Unii – Niedopuszczalność

(art. 263 TFUE; rozporządzenie Rady nr 1150/2000; decyzje Rady: 2000/579, 2007/436)

(zob. pkt 55–64)

5. *Zasoby własne Unii Europejskiej – Ustalenie i udostępnienie przez państwa członkowskie – Udostępnienie z zastrzeżeniami – Zasada lojalnej współpracy – Obowiązek podjęcia przez Komisję konstruktywnego dialogu z danym państwem członkowskim – Obowiązek wniesienia przez instytucję skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego – Brak*

(art. 4 ust. 3 TUE; art. 258 TFUE; rozporządzenie Rady nr 1150/2000)

(zob. pkt 68, 73–75, 77–80)

6. *Zasoby własne Unii Europejskiej – Ustalenie i udostępnienie przez państwa członkowskie – Udostępnienie z zastrzeżeniami – Skarga oparta na bezpodstawnym wzbogaceniu Unii – Przestrzeganie prawa do skutecznej ochrony sądowej*

(art. 268, 340 TFUE; Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 47)

(zob. pkt 81–83)

Streszczenie

W dniu 30 maja 2008 r. Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) przyjął raport końcowy z dochodzenia, które dotyczyło kontroli przywozu zapalniczek kieszonkowych z kamieniem z Laosu. Zgodnie z raportem, który obejmował w szczególności 28 przypadków przywozu towarów do Republiki Czeskiej, konieczne było przeprowadzenie przez państwa członkowskie dochodzeń przeciwko danym importerom oraz wszczęcie procedury odzyskiwania zasobów. Czeskie organy podjęły działania w celu nałożenia ostatecznego cła i zaspokojenia długu celnego, wskazując przy tym jednak, że w niektórych przypadkach brak było możliwości uzyskania zasobów własnych Unii. Pismem z dnia 20 stycznia 2015 r. Komisja Europejska poinformowała te organy, że Republika Czeska nie może zostać zwolniona z obowiązku udostępnienia zasobów własnych Unii na mocy rozporządzenia nr 1150/2000¹, oraz wezwała je do przekazania spornej kwoty, dodając, że w przypadku zwłoki będą naliczane odsetki.

Republika Czeska nie zgodziła się ze stanowiskiem wyrażonym w piśmie Komisji i wniosła do Sądu skargę zmierzającą do stwierdzenia nieważności decyzji, która miała być zawarta w spornym piśmie. Sąd uwzględnił w drodze postanowienia² zarzut niedopuszczalności podniesiony przez Komisję i w związku z tym odrzucił skargę. Orzekł on bowiem, że skarga dotyczyła czynności, która nie mogła być przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności, ponieważ nie wywoływała wiążących skutków prawnych. Republika Czeska wniosła do Trybunału odwołanie, podnosząc

¹ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r. wykonujące decyzję 94/728/WE, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot (Dz.U. 2000, L 130, s. 1), zmienione rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2028/2004 z dnia 16 listopada 2004 r. (Dz.U. 2004, L 352, s. 1) oraz rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 105/2009 z dnia 26 stycznia 2009 r. (Dz.U. 2009, L 36, s. 1). Zobacz w szczególności art. 17 ust. 2 tego rozporządzenia.

² Postanowienie Sądu z dnia 28 czerwca 2018 r., Republika Czeska/Komisja (T-147/15, niepublikowane, EU:T:2018:395).

w istocie, że brak dopuszczalności jej skargi o stwierdzenie nieważności pozbawia ją ochrony sądowej, gdyż nie dysponuje ona żadnym środkiem prawnym umożliwiającym jej uzyskanie skutecznej kontroli sądowej nad stanowiskiem Komisji.

W wyroku z dnia 9 lipca 2020 r. wydanym przez wielką izbę Trybunał orzekł w przedmiocie dostępu państw członkowskich do skutecznej ochrony sądowej w przypadku sporów dotyczących zakresu ich odpowiedzialności finansowej w świetle prawa Unii regulującego zasoby własne Unii.

Trybunał stwierdził przede wszystkim, że wedle aktualnego stanu prawa Unii obowiązek poboru, ustalenia i zaksięgowania zasobów własnych Unii na rachunkach spoczywa bezpośrednio na państwach członkowskich. Komisja nie ma tym samym żadnych uprawnień decyzyjnych umożliwiających jej wymaganie od państw członkowskich ustalenia i udostępnienia jej tych zasobów. Trybunał doszedł więc do wniosku, że wniesienie skargi o stwierdzenie nieważności pisma takiego jak sporne pismo w celu kontroli zasadności ciążącego na państwie członkowskim obowiązku udostępnienia Komisji odnośnej kwoty oznaczałoby naruszenie systemu zasobów własnych Unii przewidzianego w przepisach prawa Unii. Tymczasem do Trybunału nie należy zmiana wyboru dokonanego w tym względzie przez prawodawcę Unii.

Trybunał orzekł następnie, że w obecnym stanie prawa Unii uprawnienie Komisji do poddania ocenie Trybunału w ramach skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego sporu z państwem członkowskim w przedmiocie ciążącego na nim obowiązku udostępnienia tej instytucji określonej kwoty zasobów własnych Unii jest nierozzerwalnie związane z systemem zasobów własnych. Dodał przy tym, że w sytuacji gdy państwo członkowskie udostępnia Komisji kwotę zasobów własnych Unii, wyrażając zastrzeżenia co do ciążącego na nim obowiązku takiego postępowania, instytucja ta jest zobowiązana zgodnie z zasadą lojalnej współpracy podjąć konstruktywny dialog w celu określenia obowiązków spoczywających na tym państwie. Jeżeli ów dialog zakończy się niepowodzeniem, instytucja ta ma możliwość wniesienia skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom przeciwko temu państwu członkowskiemu. Opatrzanie udostępnienia zasobów własnych Unii zastrzeżeniami uzasadnia bowiem stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom, w przypadku gdyby dane państwo członkowskie było faktycznie zobowiązane do takiego udostępnienia.

Jednak ze względu na przysługujące Komisji uprawnienia dyskrecyjne w zakresie wnoszenia skarg o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom, Trybunał uznał, że ten środek prawny nie daje żadnej gwarancji danemu państwu członkowskiemu, że sąd rozstrzygnie spór pomiędzy nim a tą instytucją w przedmiocie udostępnienia zasobów własnych Unii. Dodał jednakże, że jeżeli państwo członkowskie udostępniło Komisji kwotę zasobów własnych Unii z zastrzeżeniami co do zasadności stanowiska tej instytucji, a procedura dialogu nie pozwoliła na zakończenie sporu między tym państwem członkowskim a tą instytucją, owo państwo członkowskie może żądać odszkodowania z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia Unii, a w razie potrzeby wnieść o tą skargę do Sądu.

W tym względzie Trybunał przypomniał, że skarga oparta na bezpodstawnym wzbogaceniu Unii, wniesiona na podstawie art. 268 TFUE i art. 340 akapit drugi TFUE, wymaga dowodu na wzbogacenie bez ważnej podstawy prawnej pozwanego, jak również dowodu na zubożenie skarżącego związane z tym wzbogaceniem. W ramach badania takiej skargi do Sądu należy w szczególności ocena, czy zubożenie państwa członkowskiego wnoszącego skargę, odpowiadające udostępnieniu Komisji kwoty zasobów własnych Unii, którą to państwo członkowskie zakwestionowało, oraz związane z tym wzbogacenie tej instytucji znajdują uzasadnienie w obowiązkach ciążących na tym państwie członkowskim na mocy prawa Unii

w dziedzinie zasobów własnych Unii, czy przeciwnie, są pozbawione takiego uzasadnienia. Uznawszy zatem, że państwo członkowskie nie jest pozbawione skutecznej ochrony sądowej w przypadku braku zgody z Komisją co do swych obowiązków w zakresie zasobów własnych Unii, Trybunał oddalił odwołanie w całości.